

تفکر انتقادی و رفتار شهروندی در یاگیرندگان

مؤلف:

هما جمشیدی

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی.

آموزش و پرورش استان مازندران

(شهرستان ساری ناحیه ۲ ساری)

مدرس مرکز آموزش ضمن خدمت فرهنگیان

سرشناسه : جمشیدی، هما ۱۳۴۷.
 عنوان و نام پدید آور: تفکر انتقادی و رفتار شهروندی در یابگیرندگان / مولف: هما جمشیدی.
 مشخصات نشر : ساری: علیم نور، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۲ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۱-۳۱-۵
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا.
 یاداشت : کتابنامه
 موضوع : رفتار سازمانی.
 موضوع : کارآمدی سازمان
 موضوع : رضایت از کار
 موضوع : تفکر انتقادی
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۳، ۷۷ ج ۵۸/۷ / IID
 رده بندی دیویی : ۶۵۸/۳
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۶۳۱۸۸۱

شناسنامه کتاب

- ◀ نام کتاب: تفکر انتقادی و رفتار شهروندی در یابگیرندگان.
- ◀ مؤلف: هما جمشیدی.
- ◀ تأیید: امور رایانه و صفحه بندی: آیدا طیبی.
- ◀ طرح روی جلد: شهربانو فرخی.
- ◀ ویراستار: آیدا طیبی.
- ◀ تیراژ: ۵۰۰ نسخه.
- ◀ ناشر: انتشارات علیم نور.
- ◀ نوبت چاپ اول: ۱۳۹۳.
- ◀ چاپ و مصافح: پیشگام
- ◀ قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال.

کلیه ی حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه برداری و ترجمه برای ناشر محفوظ است. (نقل مطالب یا ذکر مأخذ بلامانع است)

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۴۱-۳۱-۵ ISBN978-600-7341-31-5

مرکز پختن: مازندران - ساری - میدان امام - بلوار دانشگاه - پایین تر از حوزه هنری - کوچه گل ترگس - خیابان - انتشارات علیم نور.

۰۱۱۱۲۵۵۹۸۴۴-۰۱۱-۳۳۲۳۰۷۸۷۲

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۸.....	پیش‌گفتار مولف
۱۱.....	پیش‌گفتار ناشر

بخش اول: تفکر انتقادی

۱۷.....	مقدمه
۲۵.....	تفکر
۲۶.....	تفکر انتقادی
۲۷.....	اندیشه انتقادی
۲۸.....	تاریخچه تفکر انتقادی
۳۰.....	مفاهیم و تعاریف تفکر انتقادی
۳۳.....	ویژگی‌های تفکر انتقادی
۳۶.....	اجزای اصلی تفکر انتقادی
۳۹.....	مقایسه تفکر عادی با تفکر انتقادی
۴۰.....	اصول پنجگانه تفکر انتقادی
۴۲.....	پرورش تفکر انتقادی
۴۳.....	سه رهیافت برای پرورش تفکر انتقادی
۴۴.....	راهبرد پرورش تفکر انتقادی از دیدگاه پل
۴۵.....	مراحل پرورش تفکر انتقادی از دیدگاه انیس
۴۷.....	مراحل پرورش تفکر انتقادی از دیدگاه اسکریون و پل
۴۸.....	آموزش و پرورش و تفکر انتقادی
۵۰.....	نقش معلم در پرورش تفکر انتقادی
۵۱.....	بحث و مناظره‌های گروهی موثر بر پرورش تفکر انتقادی
۵۲.....	مراحل اجرای بحث گروهی
۵۵.....	طراحی تکالیف نوشتاری اثربخش و مشخصات آن
۵۸.....	فراهم کردن جو و فضای مثبت و درک متقابل در کلاس بر پرورش تفکر انتقادی

۶۱	ارتباطات عاطفی و عقلانی فراگیران و پرورش تفکر انتقادی
۶۳	آثار مثبت و سازنده تفکر انتقادی
۶۷	تدریس راهکارها و پرورش تفکر انتقادی
۷۱	تفکر انتقادی در اساتید و دانشجویان
۷۲	مؤلفه‌های تفکر انتقادی
۷۵	نتیجه‌گیری

بخش دوم: رفتار شهروندی

۸۰	مفاهیم اساسی رفتار شهروندی سازمانی
۸۰	تعریف رفتار
۸۰	شهروندی
۸۱	تعریف رفتار شهروندی سازمانی
۸۲	مبانی و خاستگاه رفتار شهروندی در اسلام
۸۳	رفتار شهروندی در کلام رسول و امامان (علیهم السلام)
۸۴	مؤلفه شهروندی در نگاه نهج البلاغه
۸۶	تحول مفهوم شهروندی
۹۰	ویژگی‌های شهروندی
۹۰	تنوری‌های تقویت‌کننده مفهوم شهروندی
۹۱	انواع حقوق شهروندی
۹۴	عوامل کلیدی تأثیرگذار بر رفتار شهروندی سازمانی
۹۶	پارامترهای کلیدی OCB
۹۶	عوامل ایجادکننده رفتارهای شهروندی سازمانی
۹۶	رضایت شغلی
۹۷	عدالت سازمانی
۹۷	تعهد سازمانی
۹۸	حمایت سازمانی
۹۸	معنویت در محیط کار
۹۹	شخصیت

- ۹۹ رهبری
- ۱۰۰ چارچوب‌های مرتبط با رفتار شهروندی سازمانی
- ۱۰۳ ارزیابی عملکرد و جبران پرداخت
- ۱۰۵ تعریف رفتارهای ضد شهروندی
- ۱۰۷ نتیجه‌گیری دو بخش
- ۱۰۹ منابع و مآخذ

پیشگفتار مولف:

یکی از دغدغه‌های نظام آموزش کشور ایجاد رفتارهای خودجوش و پرورش تفکر انتقادی در بین یادگیرندگان (دانش آموزان، دانشجویان) به صورت کارآمد و در راستای اهداف نظام حاکم بوده است. در این زمینه سازمان‌ها، وسیله‌یاساخت و کار ویژه تحقق هدف یا هدف‌هایی برای جامعه به طور کلی یا بخشی از آن محسوب می‌شود. سازمان از طریق حرکت‌ها و فعالیت‌های جمعی اعضاء زنده خود، رفتار یا عمل می‌کند. در زمینه اصلاح تفکر انتقادی توافق عامی وجود ندارد. ولی آنچه ما در این مجموعه از آن برداشت کرده ایم ۵ ویژگی می‌باشد. با توجه به سبک‌های تفکر، تفکر انتقادی را می‌توانیم ناشی از سبک تفکر قضایی در نظر گرفته‌ایم که با تقویت و ایجاد این سبک تفکر می‌توان تفکر انتقادی را تقویت کرد. به اعتقاد اسمیت تفکر انتقادی را نمی‌توان آموزش داد، زیرا تفکر انتقادی کارکردی است که هر کسی قادر به انجام آن است و مقداری از آن را در طول زندگی انجام می‌دهد. دانش، گرایش و اقتدار سه عامل مهم در ایجاد بستر مناسب تفکر انتقادی می‌باشند. با ایجاد شناخت، علایق، میل و اقتدار می‌توان افراد جامعه را به سمت تفکر انتقادی سوق داد با توجه به مفهوم رفتار شهروندی به صورت خاص و مفهوم رفتار شهروندی سازمانی، این طور برداشت می‌شود که رفتار شهروندی، رفتار سودمندی است که از عواملی همانند رفتار، نگرش، شخصیت آدمی باورهای فردی و ایمانی نشئت می‌گیرد. فرهنگ یک جامعه سوگیری نظام آموزشی را معین می‌سازد باید در ایجاد فرهنگ‌ها و حرکت نظام آموزشی در راستای ایجاد جامعه آزادانه و هدفمند تلاش نمود.

با توجه به اینکه سازمان آموزش و پرورش و نظام آموزش عالی در هدایت و رهبری آموزشی و برنامه‌ریزی که هدایت و راهنمای آن در دست معلمان و اساتید، در راستای، ایجاد مهارت‌های لازم و رفتارهای داوطلبانه و نگرش‌ها نقش اساسی دارد. تا بتوانیم علل بروز رفتارهایی خود جوش مفید را تحلیل و تقویت کرده و روحیه تفکر منطقی و تیزبینانه را ایجاد کرده و با شناسایی موانع و ارائه راهکارها تفکر انتقادی و رفتار شهروندی سازمانی را گسترش دهیم. تا افراد را در خدمت اجتماع به صورت مفید و سودمند قرار گیرند. به بررسی رابطه میان رفتار شهروندی سازمانی و تفکر پرداخته ایم.

تفکر انتقادی فرد را قادر می‌سازد شهروندی مسؤول برای ساختن جامعه باشد و نه اینکه صرفاً مصرف کننده بی‌عقلی‌های اجتماعی باشد. شاخص‌ترین بایه شخصیت فرد، میل به اندیشیدن و توانایی فکر به صورت انتقادی است. تفکر انتقادی به افراد در حل مسائل و تصمیم‌گیری در موقعیت‌های زندگی و شکل‌گیری هویت و عاداتی با ثبات کمک می‌کند. تفکر انتقادی به شهروندان کمک می‌کند تا در مسائل عمومی و داوری هوشمندانه بی‌داشته باشند و بطور مردم سالارانه در حل مسائل اجتماعی سهم‌گرددند. با توجه به رابطه بین تفکر انتقادی و رفتار شهروندی با توجه به تجارب چندین ساله محقق در سازمان آموزش و پرورش و آموزش عالی، نگارنده پیشنهاد می‌کند تا به بهبود میزان رفتار شهروندی در بین معلمان، اساتید دانشگاه و سایر کارکنان سازمان‌های دولتی و غیردولتی در جهت بهبود تفکر انتقادی در این افراد اقداماتی از سوی مدیران این سازمان‌ها صورت گیرد تا به ایجاد جوی مناسب در این سازمان‌ها کمک شود.

هدف کلی کتاب حاضر بررسی رابطه تفکر انتقادی و رفتار شهروندی می باشد. تقدیر و تشکر خالصانه خود را از همسر مهربان و فرزندان خویم که در طی دوران تحصیل بنده مشکلات زندگی را پذیرفتند تا امکان ادامه آن برایم فراهم گردد. و همچنین مدیر محترم انتشارات علیم نور برادر گرانقدر آقای علی گل افشانی؛ که پیوسته در اعتلای آموزش و فرهنگ پژوهش این مرز و بوم از هیچ کوششی دریغ ننموده اند را اعلام می نمایم.

این کتاب قابل استفاده اساتید، مدیران، معلمان، کارکنان (بویژه سازمان آموزش و پرورش) دانشجویان و دانش پژوهان و همه کسانی که با رویکرد یاددهی-یادگیری سر و کار دارند مفید می باشد و از این روش به عنوان یک روش مطلوب آموزش، در آموزش و یادگیری بهره گیرند. در پایان از همه خوانندگان محترم تقاضا نمودیم نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود را به آدرس پست الکترونیک ارسال نموده و مولف را از نظرات ارزشمند خود بهره مند سازند.

همانا تو هستی سمیع و علیم

که فرمای از ما قبول ای حکیم

با تقدیم احترام

«مولف»

۱۳۹۳

به بسم الله الرحمن الرحيم است

مگر ت فتحی زفتاح علیم است

در جهان امروز پژوهش و تحقیق، اساس و بنیاد همه پیشرفت‌ها و توسعه امور محسوب می‌شود. به طوری که «توانایی» در گرو «دانایی» است و می‌توان گفت بدون دانایی، توانایی جایگاهی ندارد. همان طوری که حضرت علامه ابوالفضائل حسن زاده آملی (حفظه الله) فرموده است:

منم آن نشنه دانش که گر دانش بود آتش

مرا اندر دل آتش همی باشد نشیمنها

انتشارات «علیم نور» از زمان تاسیس و شروع فعالیت خود، همواره تلاش و افری در جهت بسط و توسعه علوم و امور فرهنگی داشته است. به طوری که دستاوردهای متعددی در خصوص نشر امور علمی از خود به جای گذاشت. کتاب حاضر منبع مناسب، مفید و ارزشمندی برای سطح رشد و توسعه در مراکز آموزشی بویژه برای اساتید، مدیران، معلمان، کارکنان (بویژه سازمان آموزش و پرورش) دانشجویان و دانش پژوهان خواهد بود. مولف که دارای سابقه تدریس طولانی در مراکز تعلیم و تربیت، می‌باشند. هدف کلی کتاب حاضر را بررسی رابطه تفکر انتقادی و رفتار شهروندی می‌داند. انتشارات «علیم نور» این افتخار دارد که در زمینه نشر و توسعه علمی از نظرات ارزشمند مولف محترم بهره مند گردیده و این افتخار را دارد که کتاب‌های بعدی این مولف را به چاپ برساند. امید است استادان، دانش پژوهان و صاحب نظران با ارائه پیشنهادات و نظرات خود این مرکز را، در جهت تدوین آثار گرانقدر یاری نمایند.

